

Radost, starost i riziko

JOSEF DUBEN

Je to radost chovat doma zvíře. Jakékoli. Právě kvůli ní si je lidé pořizují. Ale co pak té radosti obecně v poslední době tak ubývá, že si lidé pořizují tolik psů, ale i koček? Anebo je to kvůli sociálním, sociologickým a vztahovým problémům? Ale pozor, kdo neumí vycházet s lidmi, ten asi jen těžko vychová a zvládne zvíře. Proto možná leckteré i dlouholeté vztahy končí, když si pár dříve než dítě pořídí na zkoušku pejska. Tohle není tvrzení, jen mé dojmy, ale možná by si zasloužily odbornou studii.

OČIMA ODBORNÍKA

Vedle takového množství psů, zejména mohutných plemen chovaných ve městech, je chov exotů, hlavně velkých šelem, naprosto okrajový. Navíc je povinností chov zvířat vyžadujících zvláštní péči registrovat u příslušné krajské nebo městské veterinární správy. Je na to i speciální vyhláška. Chovatel je pak pravidelně kontrolován. Psy, kočky, ptáčky nebo rybičky chované doma nikdo nekontroluje. Jen v případě podání nějakého podnětu.

Chovat jakékoli zvíře znamená přijmout za ně odpovědnost a uvědomit si, že zvíře pořád zůstane zvířetem, nedospěje, nezmozdří. Bývá dlouho hravé jako dítě a najednou je z něj „staršíček“ s různými neduhy. Se zvířetem je třeba stále „pracovat“. Buď mu velet, jako psovi, nebo je respektovat, jako například kočku. S tím rád poradí každý praktický veterinář.

Pokud jde o exoty, nelze opomenout i pro laiky poměrně snadný chov různých plazů. Je však nutné připomenout riziko možného úniku a třeba i poranění člověka, připomejme nedávno případ uniklé mamby. Zde šlo navíc o chov neregistrovaný, což je u takto jedovatých plazů vlastně obecné ohrožení.

Ve fungující rodině může být zvíře přínosem, ale je nutné zvážit všechno chit a proti. Hlavně je musí chtít všichni členové, veškerá péče nemůže přece ležet na jednom člověku. Musí si uvědomit, že na sebe berou velkou zodpovědnost, jak za dané zvíře, tak vůči okolí. A také pamatovat, že chov zvířete znamená i pro samotné chovatele velké omezení. Víím, o čem mluvím, léta máme kočky a je to jisté omezení, ale na druhé straně, kolik radosti si spolu užíváme!

Autor je mluvčím Komory veterinárních lékařů České republiky

Chtěli jsme mít doma společníka, který poslouchá a neodmlouvá. Máme tedy zvíře. A protože se chceme odlišit, je to exotický jedovatý plaz. Na pořádný průšvih je založeno. Avšak naše zdraví mohou ohrozit i jiná zvířata.

MARTIN JEŽEK

Na černém trhu se to různými exoty jen hemží, sehnat se dá ledacos. Mazlíček, který je i ve svém přirozeném prostředí postrachem, se chová hezky, zvykl si. Až jednou. Zapomeneme zavítat jeho pelíšek a nikde ho pak nemůžeme najít. Nezbyvá než to ohlásit policii. Ta evakuuje okolí a uprchlé smrtelně nebezpečné zvíře se hledá.

K této situaci došlo v nedávné době v Česku hned dvakrát. Ale co když mám dobrodružnou náuru, neodradí mě nic a podobné zvíře si chci přes všechna nebezpečí pořídít?

„Osobně bych vám řekl, že jste blázen. Na druhou stranu, co se líbí mně, se nemusí líbit zrovna vám. Například jedovatí hadi, mezi které patří i nedávno uprchlá mamba, mohou být chováni jen za splnění jistých podmínek. Tedy mimo jiné na základě povolení pro chov nebezpečných druhů, které vydává příslušná krajská veterinární správa. V opačném případě se chovatel dopouští porušení zákona, za které hrozí postih,“ říká děkan Fakulty veterinárního lékařství Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně Michal Crha.

Obět i bůh

Domestikace zvířat sehrála podle děkana Crhy významnou roli při utváření lidské civilizace. Původní nomádský způsob života byl totiž vystřídán způsobem farmářským. Lidé tak už nemuseli pronásledovat divokou zvěř, kterou lovili, ale postupně začali chovat zvířata doma. „Samozřejmě se jednalo o postupný přirozený proces, kdy byla domestikována většina předků dnešních ovcí, koz, prasat či skotu, které jsou dnes označovány jako hospodářská zvířata. Lidé pak postupně přirozeným výběrem do chovu vybírali ty jedince, kteří se pro chov hodili, například kvůli jejich mírné povaze. V podstatě tak byl položen základ dnešního šlechtění,“ pokračuje Michal Crha.

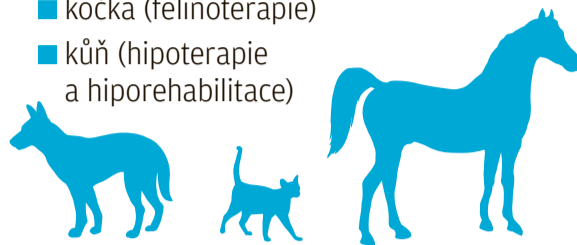
Zvířata tedy sehrávala v životě lidí od pradávna významnou roli. Nejen že jim poskytovala obživu, důležité bylo i kulturní či náboženské hledisko. Některá zvířata, například kočky ve starověkém Egyptě, byla uctívána jako „božská stvoření“, jiná byla při náboženských obřadech naopak obětována. „Dnes víme, že nejlépe domestikovatelná jsou zvířata stádo-

Zvířata pomáhají při léčení

Kontakt se zvířetem či přímo péče o ně prospívá psychice nemocných, v některých případech trénuje pohyb prstů či procvičuje tělo, celkově zlepšuje možnosti léčby.

Při léčení s využitím zvířat (animoterapii nebo zooterapii) se nejčastěji uplatní:

- pes (canisterapie)
- kočka (felinoterapie)
- kůň (hipoterapie a hiporehabilitace)

Méně často jsou využíváni:

- ptactvo (ornitoterapie)
- lama (lamaterapie)
- delfíni (delfinoterapie)
- malá zvířata (akvarijní rybičky, plazi, křečci, morčata, fretky)
- hospodářská zvířata (ovce, kozy, prasata, krávy...) - především pro pracovní terapii u osob s psychosociálními problémy, pomáhají návratu pacientů k přirozenému biorytmu

Foto Shutterstock / žk

vá či žijící ve smečkách a také jedinci, kteří nemají zvláštní stravovací návyky a snadno se rozmnožují v zajetí člověka,“ říká docent Crha.

Společník na talíři

Dnes známe domestikovaná zvířata hospodářská, ze kterých má člověk užitek například v podobě potravin a dalších živočišných produktů, dále domácí, která plní roli společníků, a laboratorní, která jsou používána ve výzkumu.

„Tuto klasifikaci ale nelze uplatňovat vždy. Některé druhy domácích zvířat lze totiž zařadit do více kategorií současně, což bývá ovlivněno odlišnými kulturními zvyky. Například pes je

Existuje mnoho zoonóz, tedy nemocí přenosných ze zvířat na člověka. Některé jsou neléčitelné a mohou pro člověka končit smrtelně.

”

v naší společnosti chován především jako společník či pomocník člověka, což platí u řady pracovních či loveckých plemen psů. Na druhé straně například čau-čau, který je považován za jedno z nejstarších čínských plemen psů, byl kromě společníka a pracovního plemene ještě donedávna chován ve své domovské zemi také pro maso,“ upozorňuje děkan Crha.

V současné době je u nás podle jeho slov patrný trend, kdy se některá původně výhradně hospodářská zvířata a jejich vyšlechtěná plemena, například prase, stávají společníkem člověka, stejně jako je třeba pes. „Zaznamenáváme také nárůst domácích mazlíčků v podobě potkana nebo křeč-

ka. Ti dříve plnili pouze úlohu laboratorních zvířat. Domestikaci tak postupně člověk přispěl k proměně některých původně divokých druhů ve zvířata domácí, která v podstatě nejsou schopna bez pomoci a péče člověka ve volné přírodě přežít.“

Všichni nejsou kamarádi

Některé živočišné druhy byly domestikovány před více než deseti tisíci lety, například pes, ovce, koza, kočka, skot, kůň, drůbež. Jiné druhy zvířat se člověku přiblížily teprve nedávno, třeba fretka zdomácněná asi před 500 lety, laboratorní zvířata – myš, potkan nebo křeček – teprve před několika desítkami let. Tato zvířata můžeme doma chovat bez problémů.

Pokud ale někoho napadne udělat si z divokého zvířete domácího mazlíčka, nejspíš to špatně dopadne. „Není možné jen tak si vzít volně žijící zvíře a začít ho chovat v bytě jako psa nebo kočku. Domestikaci je třeba chápat jako přirozený a dlouhý proces.“

Ne všude je bezpečno

Existuje mnoho zoonóz, tedy nemocí přenosných ze zvířat na člověka. Některé z nich jsou neléčitelné a v případě nákazy mohou pro člověka končit smrtelně.

„Příkladem může být vzteklina, která je našťastí v České republice vymýcena díky povinné vakcinaci psů a donedávna i volně žijících lišek. Na druhé straně je ale řada zemí, kde tomu tak není. V naší blízkosti je to například Polsko, Maďarsko, dále například Rumunsko, Turecko a další země. Rozhodně je vhodné na to pamatovat při cestování. Každopádně platí to, že každé pokousání psem nebo jinou šelmou by nemělo být podceňováno a postižený by měl neprodleně zjistit, zdali bylo zvíře očkováno. Pokud nebylo nebo to nelze zjistit, měl by pokousaný člověk vyhledat lékaře,“ zdůrazňuje Michal Crha

Jedovatí a predátoři ne

Chov zvířat v paneláku nevidí docent Crha jako problém, pokud nebudeme chovat v panelákovém bytě zrovna koně.

„Podívejme se na příklad chovu psa. Můžete chovat velkou dogu v bytě a bude mnohem lépe prospívat než stejné plemeno psa chované na zahradě rodinného domu. Ovšem za předpokladu, že jí budete věnovat náležitou pozornost a trávit s ní dostatek vašeho volného času pobytem venku. Pak takovému psu bude dogu uvázána u boudy na venkově jen závidět. Každopádně ale nejsem zastáncem chovu smrtelně jedovatých zvířat či predátorů, zkrátka zvířat, která nelze považovat za zdomácněná. Asi by se vám nelíbilo, kdybych v blízkosti vašeho domu choval lva nebo medvěda, a to i přesto, že vám budu tvrdit, že mříže jeho klece jsou dostatečně pevné.“

Autor je spolupracovníkem redakce

Události týdně ve vědě a zdravotnictví

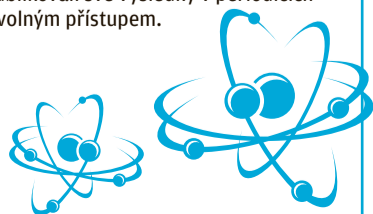

1 Nový superpočítač v Ostravě

■ Ostravské Národní superpočítačové centrum IT4Innovations získá s pomocí evropských peněz nový superpočítač, který nahradí stroj Anselm z roku 2013. Nové zařízení za 72,6 milionu korun bez DPH bude osmkrát výkonnější, s teoretickým výkonem přes 800 teraflops.

2 Vědecké výsledky pro všechny

■ Dvě organizace masivně podporující biomedicínský výzkum - britský Wellcome Trust a americká Nadace Billa a Melindy Gatesových - se přidaly k evropským grantovým agenturám: budou chtít, aby vědci, které podporují, publikovali své výsledky v periodických s volným přístupem.

3 Sonda rekordně blízko u Slunce

■ Americká sonda Parker Solar Probe zvládla první z plánovaných 24 blížkových průletů kolem Slunce. K jeho povrchu se dostala na rekordně blízkou vzdálenost 24 milionů kilometrů. Její přístroje v pořádku pracují. Ke Slunci se opět přiblíží v dubnu.

4 Ryby bez kyslíku

■ Zjistit, jak lze lépe předpovídat úbytek kyslíku v rybníku a zabránit masovému úhynům ryb, má za cíl projekt vědců z Mendelovy univerzity v Brně. Při vyšší teplotě klesá v rybníku obsah kyslíku a ryby umírají. Projekt má také zjistit, jaké další faktory kromě změny klimatu tu hrají roli.

5 Většina akademiků v ČR nespokojena s penězi

■ Průzkum Sociologického ústavu mezi pracovníky českých veřejných vysokých škol, Akademie věd a dalších veřejných výzkumných institucí ukázal, že 63 % dotázaných je nespokojeno s finančním oceněním své práce. Nespokojenější jsou více ženy (68 %) než muži (60 %).

Zdroj: ČTK, JT